

אימון בתנאי קרוב

קפטן ג'ון אנדרסן וקפטן אדוארד שרוד

מחשיבות ניצול פני הקרקע, או להגזים בערך השימוש באש המהפה על תנועה. כתוצאה מכך, שולם מחיר יקר בעת המעבר מאימונים למלחמה, והאבידות בשל כך היו כבדות. כבדות מדי!

אם לא ישופר התמרון בשטח תעלה יעילות הנשק החדש את אחוז הקרבנות במהירות. אופי הלחימה יהיה ודאי קצר ואלים יותר. לרשות המפקדים יותר זמן מועט להכנות לקרב מרגע שיחלו פעולות האיבה הראשוניות. על צבא ארה"ב להיות מוכן להיכנס למלחמה עם הכוחות שיעמדו בפועל לרשותו.

שיעורי אבידות

לאור הנחיתות המספרית לעומת היריבים הפוטנציאליים, יהיו שיעורי האבידות הצפויים לצבא ארה"ב בלתי נסבלים. אם ברצוננו לנצח במלחמה הבאה, אנו חייבים להשקיע את המאמץ המקסימלי באימונים, כדי למנוע אבידות מיותרות. כיתות החי"ר שלנו חייבות ללמוד להילחם במחלקות אויב ולהשמידן במהירות, ומחלקות הטנקים שלנו חייבות ללמוד להשמידן פלוגות טנקי אויב. כדי להעניק לחיילים ניסיון טקטי, יש לצמצם את הפער בין תנאי אימונים לתנאי לחימה.

מכון המחקר של צבא ארה"ב נרתם ב-1972 לפתרון בעיה זו בתחילת 1973 הצליח לפתח שיטה של ביום מצבים טקטיים קרוב לרמת הכיתה — תרגיל לביום מבצעי קרב (SCOPES)¹. עליאף השיטה זו היתה צעד משמעותי בכיוון הנכון, לא נעצר כאן פיתוח האימון בתנאים מציאותיים. תוך עידוד מהצלחת השיטה, ותוך הבנה שהטכניקות שפותחו ישימות גם לנשק ג"ט ולטנקים, החל שיתוף פעולה בין המכו לבין בתי הספר לחי"ר ולשריון לפיתוח שיטה שתאפשר רמה אימון גבוהה יותר. השיטה המשופרת כונתה אימון בתנאי קרב (את"ק).

בכנס מפקדים שנערך באוקטובר 1974, דיבר גנרל ויליאם א. דפוי, מפקד פיקוד ההדרכה האמריקני על הדרך, בה יש לאמן את צבא ארה"ב לקראת המלחמה הבאה. הוא הדגיש בדבריו שהצבא חייב לפתור את הבעיות המבצעיות בשדה הקרב המודרני, ללא אבידות בלתי-נסבלות. לשם כך, אמר, יש לאמן את החיילים ומפקדיהם:

- ★ להכיר במשמעות כוח-ההשמדה הרב של הנשק החדש.
- ★ לנצל באורח מקסימלי את הקרקע, כדי למנוע פגיעות.
- ★ לנצל אש-שיתוק לחיפוי על תנועה.
- ★ לשפר במידה רבה את שיתוף הפעולה הכין-חילי.

מאחר שכל קרב מתמקד למעשה באילוף הבסיסי: „הרוג או היהרג“, מהווה תמיד אימון חיילים לקרב, מלאכה קשה. מן הניסיון שנצטבר במלחמת יום-הכיפורים הוכח כי האימון בתנאי קרב הולך ונעשה קשה יותר, משום שהטווח וכוח ההשמדה של כלי-הנשק הגיעו לרמה, בה מטרה הנחשפת ליותר משניות אחדות, בתנאי ירי טובים, תושמד. בעבר עמדו לרשות מאמני יחידות שני סוגים של תרגילים לאימון לוחמים לקרב:

- תרגיל עם אש חיה — יתרונו בכך שהוא מאפשר לגייסות לתרגל בתחמושת חיה, אך מגבלתו העיקרית היא — היעדר האויב, כלומר איש אינו יורה חזרה.
- תרגיל טקטי ללא אש — יתרונו בכך שהוא מאפשר תרגול דו-צדדי, אך מגבלתו היא היעדר שימוש בתחמושת חיה. שני הסוגים הללו לקו בחסר ולא הצליחו להציג נתונים הדורשים לשדה-הקרב. הם גרמו לעתים, להיווצרות הרגלים רעים, משום שהיילים ורכב נעו בשטחי האימונים, כאילו הם מחוסנים בפני נשק האויב. הם ביצעו הסתערויות כיתתיות, בעודם מתעלמים, תוך לעג וזלזול, מקיום אש האויב המבויימת.

ניצול הקרקע והאש המחפה

בדרך-כלל, מתעלמים החיילים המתורגלים מכוו-ההרג של כלי הנשק. חיילים ומפקדים, החסרים ניסיון קרבי, נוהגים להמעט

1. SCOPES — Squad Combat Operations Exercise Simulation.

את"ק מהו ?

את"ק הוא שיטת אימון של צוות קרב על-חילי קטן (עד שתי מחלקות) תוך שימוש בתרגילים טקטיים דו-צדדיים. בדומה לשיטת ה-SCOPES משולבות בה היתרונות של תרגילי-אש ושל תרגילי-טקטי. לא משתמשים בתחמושת חיה, אך לעומת זאת משתמש את"ק בשיטה לקביעת אבידות בזמן הקרוב-לאמת המבוסס על פעולות החיילים ועל יכולתם להפעיל את נשקם, במקום להסתמך על לוחות הסתברות, או על קביעות סובייקטיביות של הבקרים. על-אף שנהלי את"ק מצויים עדיין בשלב פיתוח לתרגול צוותים המפעילים כלי-נשק מסויימים כגון: טיל נ"ט, "דרגון", או טיל נ"מ, "רד-אי", ניתן כבר ליישם בכל כלי הנשק האחרים של פלוגת חי"ר ופלוגת טנקים, כולל מוקש-אימונים נ"ט (אשר שופר בהשוואה למוקש האימונים הישן, ממנו, "התעלמו" בעבר).

כיצד פועל את"ק ?

המדריכים היחידתיים מכינים תחילה סיפור מעשה, המבוסס על מטרות האימון. לדוגמה, על כיתת חרמ"ש מתוגברת להתגונן בפני מחלקת טנקים מוגברת. הרובאים בשני הצדדים משתמשים במשקפות $6 \times$ המותקנות על רובי M-16, בעזרתן הם מזהים את המספרים המסומנים בצבע על הקסדות של חיילי ה, "אויב". מספרים אלו מועברים לבקרים, המוציאים מיד את החיילים, "ההרוגים" מהמשחק.

אמצעים אופטיים, כגון משקפות, או אמצעים אחרים המקבילים לים לכוונת, מותקנים על כלי נשק אחרים, כמו, "טאו", "ל או" או תותח טנק. אמצעים אלו מתואמים עם כוונת כלי הנשק, ומאפשרים בכך לבקרים לראות אותה תמונה שרואה המטולן או התותחן, ולאמת את טיב הכינון בעת העסקת מטרות. התותחן, "יורה" במטרה על-ידי זיהוי המספר המסומן על קסדות החיילים, או על כלי הרכב ברגע שהם, "על הכוונת". כל אמצעי אופטי מתואם לטווח היעיל המקסימלי של כלי הנשק, עליו הוא מותקן.

הערכה

הבקרים מאמתים את הכיוון ופוסקים, "פגיעה" או, "החטאה". פגיעה מדווחת ברשת הערכת אבידות אל הבקר שנמצא על-ידי המטרה שהועסקה, וזה מעריך את הנזק שנגרם. הערכת הנזק נעשית בהתאם לכללים הקבועים בנהלי את"ק. כללים אלה, שקל ללמדם וכן ניצול הולם של האמצעים האופטיים, מאפשרים לקבוע בוודאות את יעילותם של הצוותים המאומנים. בהתחשב בצד הפותח ראשון באש, יכולים הבקרים להימצא בעמדות-האש או במקום המטרה (או בשניהם). שיטה זו מאפשרת לקבוע שיעור אבידות באופן הקרוב למציאות.

באת"ק מביימים גם את סימני ההיכר של כלי הנשק. משתמשים לשם כך בתחמושת חסרת-קליע לרובים ומקלעים, במכשירים לביום רשף לאיתור של נשק נ"ט ובסימולטור של תותחי-טנקים. אש עקיפה מביימת על-ידי פגזי אימונים סטנדרטיים מכוונים, המאלצת את המתורגלים להתייחס ברצינות להפגזות הארטילריות וגורמת לכך שהם חייבים לבצע בפירוט תכנון אש, דרישות לאש ותקינה אש. לאחר כל התקלות בין הצדדים המתורגלים מפגישים את היחידות לצורך סיכום המהלכים. במהלך סיכום זה, המנהל על-ידי הבקר הבכיר, משחזרים את

הקרב באופן כרונולוגי, תוך הדגשת המהלכים בהם סבלו המתורגלים אבידות. החיילים עצמם מתארים כיצד יכלו להעסיק ולהשמיד מטרה, או כיצד, "נהרגו" הם עצמם. בדרך זו, מקבלים הלוקחים המופקים תוך מהלך התרגיל, משנה תוקף בעת השחזור. ניסויי-שדה שנערכו בשנתיים האחרונות מוכיחים ששיטת את"ק היא יותר מאשר סתם חידוש באימון וההוכחה לכך היא כי השיטה עובדת!

בשיטה זו מושגת רמה גבוהה יותר של מיומנות טקטית, הן על-ידי החיילים והן על-ידי היחידות, ובמהירות רבה יותר מאשר בעבר. יתר על כן, שיטה זו הגבירה אצל החיילים את הרצון ללמוד, משום שכבר באימון הראשוני באת"ק, מוכח הקשר בין אימוני את"ק לבין הקרב במציאות. לוחמים יכולים, "להרוג" או, "ליהרג", ועל-ידי כך מתחזק גם היסוד התחרותי במהלך האימונים. חיילים ויחידות מסוגלים למדוד עכשיו את כושרם הקרבי ולהעריך את אלה מבין הלוחמים שתרמו יותר להצלחת היחידה. לחץ חברי מופעל על חיילים המפגרים בביצועיהם, "מעודד" אותם להתאמץ יותר. בסופו של דבר נוכחים החיילים לדעת שתרומתם האישית קובעת את הצלחת היחידה. כתוצאה מכך, גדל גם הסיפוק מהאימון, ולחיילים ניתנת ההזדמנות ליישם את הכישורים שלמענם גוייסו ואומנו. מצד שני יחידות, מפקדים וחיילים שאינם פועלים במרץ הדרוש, נוכחים לדעת שפעולותיהם אינן נכונות מבחינה טקטית ושמיומנותם הטכנית אינה מספקת — מבחינת הסוואה, מיקוש, אחזקה, התחפרות והעברת דרישת-האש — כי הם הם הסובלים את האבידות הגדולות ביותר.

שיטת את"ק בראשיתה

תוצאות התרגילים בתקופת הניסויים של שיטת את"ק היו זהות בדרך כלל. בתחילה לא ידעו המפקדים לנצל את כל האמצעים שעמדו לרשותם לניהול הקרב. לדוגמה: הארטילריה נוצלה מעט, תותחי לא-רתע ומשגרי, "טאו" הושארו בנגמ"שים, מוקש-שים נ"ט לא הונחו, ושיתוף הפעולה בין טנקים, חי"ר וצוותי נשק נ"ט היה מועט, ולרוב — נעדר לחלוטין. אך עם הזמן, תחילה לאט, ולאחר-מכן מהר יותר, החלו לוחמים, מ"כים ומ"מים, "לשלב הכל ביחד". הם נוכחו לדעת כי כדי להשיג ניצחון חובה עליהם לנצל את עוצמת-האש ואת התנועה כדי להשיג עדיפות על הכוח היריב.

באחד המקרים פיקד סמל צעיר על חוליה בת שני לוחמים, שרק הם בלבד, "נשארו בחיים" מכל הכיתה. אותו סמל דרש ארטילריה בתמת-זעם וללא הצלחה, שעה שמחלקת טנקים וכיתת חי"ר, "שטפו" את עמדתו. הוא ואנשיו, "נהרגו" בהסתערות, אף כי הצליחו לעצור טנק שעלה על שדה המוקשים שלהם שהונח בחופזה. לאחר הפעולה, ביקש מפקד החוליה הצעיר ממפקד הכיתה ללמדו כיצד יש לדרוש סיוע אש. הדבר נעשה במקום וכך נלמד הצורך בידע חיוני בקרב.

ישנן דרכים שונות, אותן ניתן להתאים לצרכי האימון של היחידה, כדי להשתמש בשיטת את"ק:

* יישום בחי"ר. תזכיר אימון של SCOPES מסביר כיצד פועלת כיתת חי"ר נגד כיתת חי"ר יריבה. מאשר שצידוד SCOPES עומד לרשות כל יחידות החי"ר שבשירות פעיל בכמויות מוגבלות, ינופק בקרוב ציוד נוסף לשימוש המאמנים היהודתיים.

* יישום בנשק נ"ט. פיתוח נוסף של SCOPES מאפשר שימוש בנשק נ"ט בתרגילי אח"ק. לא רק שניתן להשתמש במשגרי „לאו“, בתול"ר 90 מ"מ ובמוקשים נ"ט על-ידי כיתות חי"ר, אלא שגם תול"ר 106 מ"מ וגם „טאו“ ניתנים לשימוש בכיתות ובחוליות נ"ט. נהלי אח"ק ניתנים ליישום, בנוסף לתרגילים טקטיים, גם בלימוד התפעול הטקטי של הנשק, לאחר אימון קליעה במטווחים.

* יישום בשריון. מובן שאימון בנשק נ"ט, לא יביא תועלת ללא שימוש בטנקים. אולם בתרגיל אח"ק כבקרבע עצמו, מיועד לטנקים תפקיד עיקרי. כדוגמת יישום ה-SCOPES בחי"ר, יכולים השריונאים ליישם אח"ק באימון טנקים נגד טנקים.

* שיתוף פעולה. השימוש היעיל ביותר באח"ק, הוא בביצוע תרגילים משולבים של טנקים, חי"ר וארטילריה. במלים אחרות: האת"ק מנוצל לאימון בצורה שבה ילחמו (ייתכן מצב שהצוות יהיה בעדיפות לטנקים או בעדיפות לחי"ר — בהתאם לרצונו של המאמן).

יחידות המוגבלות בשימוש בשטחי-אש, או יחידות המוגבלות באימון כיתה ומחלקה, בגלל היעדר שטח או כוח-אדם, ימצאו שאת"ק (וכן גם SCOPES) מתאימים ושימושיים להשגת מטרת האימון היחידתית. לא רק שהאת"ק מאפשר אימון מציאותי ליחידות, הוא מהווה גם שיטה מצוינת למבחנים. ניתן, במאמץ קל, לשלב את"ק בבוחן הכשירות המחלקתי. הטכניקות באת"ק מותאמות מראש לאימון או בוחן על-פי תכניות ההד"ר. רכה החדשות של צבא ארה"ב, המצויות עתה בשלבי עיבוד סופיים.

* האם ניתן להשתמש בטכניקות את"ק ביחידות גדולות?

גודל היחידות המשתתפות נקבע על-ידי מערכת הבקרה, כלומר על ידי מספר הבקרים שיכולים לפעול בייעילות ברשת קשר אחת (רשת בקרה). מאחר שחייבים להקציב בקר לכל חוליית חי"ר, לכל טנק ולכל צוות נ"ט, יש צורך בבקרים רבים, אפילו בתרגיל של יחידה קטנה. סטייה מהנהלים שנוסו, כדי לשרת יחידות גדולות, מקטינה, במידה רבה, את יעילות הערכת האבידות, ועל-כן פוגמת במידת ההתאמה לתנאי קרב.

* האם המספר הרב של הבקרים הדרוש אינו מופרז?

המספר הוא רב, אך לא מופרז. הבקרים הם לרוב חוגרים זוטרים. מאחר שהם צמודים לצוותי טנקים, לעמדות תותחים ולחוליות חי"ר, הם אינם מתבטלים מהאימון. בעצם, הם לומדים לעתים יותר מהלוחמים המתאמנים.

* האם מחייב את"ק זמן רב יותר להכנה מהאימון הטקטי הרגיל?

ההכנות לאת"ק מצריכות שיעור זמן נמוך יותר מאשר ההכנות לתרגיל אש, אך יותר מתרגיל טקטי ללא אש. מכל מקום, לאחר תקופה ראשונית של הסתגלות, לא יעלה זמן ההכנה על המקובל בתרגילים טקטיים אחרים.

את"ק עתיד להוכיח את טיבו; שיטה זו לא תפתור את כל בעיות האימון היחידתי, אולם היא מסוגלת ליצור את התנאים הטקטיים הדרושים לאימון מציאותי.

בשולי המאמר סאל עמוס גלבוע

המאמר מציג שיטת אימון כפי שעוצבה בצבא האמריקני בשנים 1972—3, ועדיין נמצאת בפיתוח. מניסיון שנרכש במלחמת ויאט-נאם ומאוחר יותר, מניחות מלחמת יום-הכיפורים, הסיקו מעצבי תורת ההדרכה בצבא ארה"ב, כי החיסון לקרב, הוא הגורם העיקרי במתן הסיכוי לחייל לשרוד בשדה-הקרב המודרני ולהרוג באויב. אימוץ רעיון האימון בתנאי-קרב, התפתח באופן שיטתי על-ידי צוותי השיבה, מחקרים וניסויים, ומכאן תוקפו הרב.

כפי שמציינים בעלי המאמר, באו לביטוי באימונים, הרגלים רעים בתנועת רק"מ בשטח האימון, תפיסת עמדות לקויה, עד כדי זלוזל ועוד. לא בכדי אמר גנרל שהתנמנם בשעת תרגיל גדודי, בבואו לסכם: „אימון הפרט היה גרוע, החיילים הצטופפו ולא תפסו עמדות נכונות, הירי לא היה מדויק למטרות“. כששאל אותו ראש לשכתו כיצד ידע לסכם כל-כך נכון, והרי ישן בתרגיל, השיב לו המפקד: „כך

נראו התרגילים בעבר וכך ייראו גם בעתיד“. גידול מואץ של עוצמת-האש ודיוקה והמעבר החד של חייל לתוך המלחמה, הביא את צבא ארה"ב למחשבות חדשות. חשיבותו של חיל-הרגלים עלתה ללא עוררין כשדה הקרב המודרני בשילוב עם חילות אחרים, אולם הבעיה היא כיצד יפעל ויתפקד החייל, על מנת לשרוד ולהרוג באויב ככל שניתן. על זאת אומרים בעלי המאמר, ובצדק, את המשפט הבא: „הרוג או היהרג“. זהו המוטו שצריך ללוות את אימון החייל, והיבטיו העיקריים הם:

* תנועה נכונה בשדה-הקרב המגבירה את סיכויי השרידות ויכולת לתפעל נשק, מלווה בכושר גופני מעולה.

* ניצול מכסימלי של הנשק העומד לרשותו של החייל, תלוי ברמה מקצועית גבוהה של ירי בתנאי עייפות ולחץ זמן.

* שיפור שיתוף הפעולה הבין-חילי בכל הרמות.

האם תמיד היינו סטרייליים בתחום האי-

מונים? באמצע שנות ה-50, נמצאו יחידות החי"ר מתאמנות בשטח הררי, כשאש-הרתק חולפת מעל לראשם בדרך האיגוף. רימוני הגנה נזרקו תוך כדי הסתערות, ומפקדים לא היססו לקרב את האש לכוח המסתער וללוותו באש צמודה לשם תרגול הכוח, כל זאת לשם חישול החייל. נעשה ניסיון להמחיש את שדה-הקרב בתרגילים דו צדדיים, בהם הפתיע כוח אחד את השני בתכנון ובביצוע, בפיקוחם של בקרים. אולם, ככל שהשתדלו, לא ניתן להמחיש בדיוק את שדה-הקרב ולעתים, אבדה השליטה על בקרת התרגיל, תוך מאמץ להקנות לאימון אופי מציאותי.

רשלנות של מפקדים בשמירת הוראות-ביטחון גרמה מדי פעם להחמרת-יתר בתחומי-ביטחון. רימוני הגנה כמעט ולא נזרקו עוד באימון בשדה-פתוח. אסון שקרה בעת הנחת מטען צינור לפריצת-גדר, גרם לפרסום הוראה שיש לחפור בור מדופן בשקים מול איזור הפריצה, ובו